

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060203

DOM
2022-11-10
Stockholm

Mål nr
M 13409-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2021-10-25 i mål nr M 2927-12, se bilaga A

PARTER

Klagande

Zinkgruvan Mining AB

Ombud: Advokat A.B.

Motpart

Länsstyrelsen i Örebro län

SAKEN

Fastställande av slutliga villkor för buller avseende gruvverksamhet m.m. i Zinkgruvan

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att villkor 18 får följande lydelse:

Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än 55 dB(A) dagtid (kl. 07–18), 50 dB(A) kvällstid (kl. 18–22) och 44 dB(A) nattetid (kl. 22–07).

Nattetid ska dessutom gälla att om momentanvärdet överskrider 62 dB(A) ska bolaget snarast vidta åtgärder för att överskridanden inte upprepas samt rapportera om händelsen till länsstyrelsen. Momentanbullernivån får dock aldrig överskrida 65 dB(A).

Dok.Id 1873234

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

De angivna ekvivalenta bullervärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas på sätt som anges i Naturvårdsverkets rapport 6538, eller vad som kommer i dess ställe. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år eller vid tillfällen som tillsynsmyndigheten annars bestämmer. Momentanbullernivåer nattetid ska kontrolleras i samtliga mätpunkter genom frifältsmätning (immissionsmätning) en gång per år och när det skett förändringar i den verksamhet som kan medföra ökade momentana bullernivåer nattetid. Mätning ska ske under minst trettio minuter. I mätpunkt 6B ska dock mätning ske under minst två timmar. Tillsynsmyndigheten får medge att mätning sker i färre eller andra mätpunkter.

Åtgärder ska fortlöpande utföras för att minimera uppkomsten av buller från verksamheten. Bolaget ska för ändamålet ha en aktuell plan som syftar till att minimera bulleruppkomst. Planen ska redogöra för förekommande bullerkällor, ange möjliga åtgärder för att minimera bullerstörning samt ange om och när åtgärden planeras att utföras. En reviderad plan ska ges in till tillsynsmyndigheten senast 6 månader efter att denna dom vunnit laga kraft. Planen ska därefter revideras och ges in till tillsynsmyndigheten vart tredje år. Planen ska grunda sig på utförd bullerkartläggning som omfattar närfältsmätning och beräkning av bullernivåer för alla tider på dygnet för närmast liggande bostäder.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Zinkgruvan Mining AB (Zinkgruvan) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra villkor 18 enligt följande (kursiv text och överstrykningar markerar ändringar i förhållande till mark- och miljödomstolens deldom).

Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än 55 dB(A) dagtid (kl. 07–18), 50 dB(A) kvällstid (kl. 18–22) och 44 dB(A) nattetid (kl. 22–07).

Nattetid ska dessutom gälla att om momentanvärdet överskrider ~~55~~ 62 dB(A) ska bolaget snarast vidta åtgärder för att överskridanden inte upprepas samt rapportera om händelsen till länsstyrelsen. Momentanbullernivån får dock aldrig överskrida 65 dB(A).

De angivna *ekvivalenta* bullervärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas på sätt som anges i Naturvårdsverkets rapport 6538, eller vad som kommer i dess ställe. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år eller vid tillfällen som tillsynsmyndigheten annars bestämmer. Momentanbullernivåer nattetid ska ~~mätas kontinuerligt~~ *kontrolleras i samtliga mätpunkter genom frifältsmätning (immissionsmätning) en gång per år och när det skett förändringar i den verksamhet som kan medföra ökade momentana bullernivåer nattetid. Mätning ska ske under minst trettio minuter. I mätpunkt 6B ska dock mätning ske under minst två timmar. Tillsynsmyndigheten får medge att mätning sker i färre eller andra mätpunkter.*

Åtgärder ska fortlöpande utföras för att minimera uppkomsten av buller från verksamheten. Bolaget ska för ändamålet ha en aktuell plan som syftar till att minimera bulleruppkomst. Planen ska redogöra för förekommande bullerkällor, ange möjliga åtgärder för att minimera bullerstörning samt ange om och när åtgärden planeras att utföras. En reviderad plan ska ges till tillsynsmyndigheten

senast 6 månader efter att denna dom vunnit laga kraft. Planen ska därefter revideras och ges in till tillsynsmyndigheten vart 3 år. Planen ska grunda sig på utförd bullerkartläggning som omfattar närfältsmätning och beräkning av bullernivåer för alla tider på dygnet för närmast liggande bostäder.

Länsstyrelsen i Örebro län har medgett yrkandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Zinkgruvan har anfört i huvudsak följande. Ändring begärs av villkor 18 i två avseenden, dels avseende momentannivån, dels avseende kontroll av momentanbuller. Den föreskrivna momentanbullernivån om 55 dB(A) nattetid, som om den överskrids, innebär en skyldighet att omedelbart vidta åtgärder samt underrätta tillsynsmyndigheten ska ändras till 62 dB(A). Skälet är att bolaget inte har faktiska möjligheter att innehålla den föreskrivna nivån som nattetid, enligt mätningar, överskrids cirka tre gånger per timme. Den föreslagna justerade nivån om 62 dB(A) kan verksamheten efterleva. Kravet på kontinuerlig mätning i villkor 18 kom som en överraskning för bolaget och är inte motiverat i mark- och miljödomstolens deldom. Anledningen till det föreskrivna kravet förefaller vara ett missförstånd. Kontinuerlig mätning skulle vara oerhört resurs- och kostnadskrävande och skulle inte heller ge någon nytta eftersom bullersituationen är väl känd. Den av bolaget föreslagna metoden för att kontrollera momentanbullernivåer nattetid är lämpligare och tillräcklig.

Länsstyrelsen i Örebro län har inte haft något att erinra mot ändringarna avseende momentannivån och kontroll av momentanbuller i villkor 18.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Länsstyrelsen i Örebro län har medgett Zinkgruvans yrkande om ändring av villkor 18 i den överklagade deldomen. Det har inte framkommit något som ger Mark- och miljööverdomstolen skäl att göra någon annan bedömning än den länsstyrelsen har gjort. Överklagandet ska därför bifallas och villkor 18 ändras på det sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast den 2022-12-08

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsråden Gösta Ihrfelt, referent, och Hanna Blomberg samt tekniska rådet Torbjörn Johansson.

Målet har föredragits av hovrättsfiskalen Peder Mühlenbock.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2021-10-25
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 2927-12

PARTER

Sökande

Zinkgruvan Mining Aktiefbolag

Ombud: Advokaten S.H.

SAKEN

Tillstånd till fortsatt gruvverksamhet mm i Zinkgruvan samt tillstånd att vid Hemsjön anlägga och nyttja nytt magasin för anrikningsand m.m.; nu fråga om fastställande av slutliga villkor för buller och spränginducerade vibrationer

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslutar provotiden vad gäller de uppskjutna frågorna om buller och spränginducerade vibrationer (utredningsuppdragen U3 och U4), och föreskriver följande slutliga villkor (villkorsnumreringen anknyter till deldomen den 30 januari 2015). När denna dom vunnit laga kraft ska de i deldomen den 30 januari 2015 meddelade provisoriska föreskrifterna p 4 och P 5 inte längre gälla.

Villkor 18, -buller

Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än 55 dB(A) dagtid (kl. 07-18), 50 dB(A) kvällstid (kl. 18-22) och 44 dB(A) nattetid (kl. 22-07).

Nattetid ska dessutom gälla att om momentanvärdet överskrider 55 dB(A) ska bolaget snarast vidta åtgärder för att överskridanden inte upprepas samt rapportera

Dok.Id 456365

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.vanersborgstingsratt.domstol.se	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

om händelsen till länsstyrelsen. Momentanbullernivån får dock aldrig överskrida 65 dB(A).

De angivna bullervärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas på sätt som anges i Naturvårdsverkets rapport 6538, eller vad som kommer i dess ställe. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år eller vid tillfällena som tillsynsmyndigheten annars bestämmer. Momentanbullernivåer nattetid ska mätas kontinuerligt.

Åtgärder ska fortlöpande utföras för att minimera uppkomsten av buller från verksamheten. Bolaget ska för ändamålet ha en aktuell plan som syftar till att minimera bulleruppkomst. Planen ska redogöra för förekommande bullerkällor, ange möjliga åtgärder för att minimera bullerstörning samt ange om och när åtgärden planeras att utföras. En reviderad plan ska ges till tillsynsmyndigheten senast 6 månader efter att denna dom vunnit laga kraft. Planen ska därefter revideras och ges in till tillsynsmyndigheten vart 3 år. Planen ska grunda sig på utförd bullerkartläggning som omfattar närfältsmätning och beräkning av bullernivåer för alla tider på dygnet för närmast liggande bostäder.

Villkor 19, -Spränginducerade vibrationer

För sprängningsinducerade vibrationer får vertikal svängningshastighet mätt i sockel till bostad enligt Svensk Standard SS 406 48 66:2011, inte överstiga 4 mm/s vid mer än 10 sprängningstillfällen per år, och aldrig överstiga 7 mm/s, allt mätt enligt Svensk Standard SS 460 48 66:2011.

Mätningarna ska ske vid närmaste bostad till varje produktionsområde.

Kontinuerlig vibrationsmätning ska utföras. Endast den högsta registrerade sprängningshastigheten under varje skjuttid ska medräknas.

BAKGRUND

Mark- och miljödomstolen meddelade deldom i målet den 30 januari 2015. Genom domen godkändes en till ansökan fogad miljökonsekvensbeskrivning och Zinkgruvan Mining Aktiefbolag (nedan bolaget) gavs tillstånd att vid bolagets anläggningar i Askersunds kommun:

- bryta och behandla intill 1,5 miljoner ton malm per år, varav högst 1,2 miljoner ton som zink- och blymalm och 0,5 miljoner ton som kopparmalm,
- länshålla gruvan och bortleda de grundvattenvolymer som rinner till eller på annat sätt tillförs gruvan,
- förändra ovanjordshanteringen av malm m.m. vid industriområdet och
- anlägga och driva nytt sandmagasin benämnt Enemossen Östra och Norra och på detta utlägga totalt 9,2 miljoner m³ anrikningssand.

Ytterligare förordnanden och föreskrivna slutliga villkor för verksamheten framgår av deldomen.

Med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken sköt mark- och miljödomstolen upp fastställandet av slutliga villkor för diffusa utsläpp av stoft från industriområdet samt från befintligt och nytt sandmagasin och utsläpp till vatten, inklusive val av utsläppspunkt för renat processavloppsvatten (utredningsuppdragen U1 respektive U2) samt för buller och vibrationer (utredningsuppdragen U3 respektive U4).

Domstolen föreskrev också provisoriska föreskrifter i dessa avseenden. Bolaget ålades att ge in resultatet av utredningarna så snart ett tillförlitligt underlag kunde tas fram, dock senast två år från den dag deldomen vunnit laga kraft i aktuell del.

Prövotidsförfarandet avseende diffusa utsläpp av stoft samt utsläpp av vatten har därefter förlängts. Enligt domstolens beslut i målet den 30 september 2020 ska redovisning av utredningar enligt U1 och redovisning av långsiktig teknisk lösning för vattenrening enligt U2 ske till mark- och miljödomstolen senast den 31 oktober 2022. Redovisning av utredningar enligt U2 avseende vad som slutligt ska gälla för

utsläpp till vatten ska ske till mark- och miljödomstolen senast 1 maj 2026. Dessa frågor behandlas således inte i denna dom.

Bolaget har inkommit med slutlig redovisning av utredningsuppdragen U3 och U4, avseende buller och vibrationer. Det är frågorna om slutliga villkor i dessa hänseenden som nu prövas genom denna deldom.

Det antecknas att utredningsuppdragen U3 och U4 gavs följande lydelse.

U 3. Bolaget ska i samband med att nya anordningar för ovanjordshantering av malm projekteras undersöka förutsättningarna att klara bullernivåer som ligger 5 dB(A) under dem som anges i provisorisk föreskrift P 4 för externbuller.

U 4. Bolaget ska undersöka förekomsten av spränginducerade vibrationer i Zinkgruvans samhälle. Bolaget ska senast två år från det att tillståndet tagits i anspråk redovisa resultaten samt ge förslag till villkor och i förekommande fall försiktighetsmått. Målsättningen för utredningarna ska vara att vibrationer i bostadshus aldrig överstiger 4 mm/s, mätt som svängningshastighet i vertikalled i sockel (mätt enligt SS 460 48 66:2011).

Vidare antecknas att provisoriska föreskrifter som meddelades avseende buller och vibrationer har följande lydelse.

P 4. Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå som riktvärde*) vid bostäder än 55 dB(A) dagtid (kl. 07-18), 50 dB(A) kvällstid (kl. 18-22) och 45 dB(A) nattetid (kl. 22-07). Nattetid ska dessutom gälla att momentanvärden som riktvärden får uppgå till maximalt 55 dB(A).

*) Med riktvärde avses ett värde som om det överskrids medför skyldighet för bolaget att vidta åtgärder för att överskridandet ska upphöra.

P 5. Vibrationer i bostadshus orsakade av gruvverksamheten får aldrig överstiga 6 mm/s, mätt som svängningshastighet i vertikalled i sockel (mätt enligt SS 460 48 66:2011).

PRÖVOTIDSREDOVISNING

Yrkanden

Bolaget har hemställt att prövotiderna U3 och U4 avslutas, och har därvid föreslagit följande slutliga villkor.

U3 – villkorsförslag buller

Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än 55 dB(A) dagtid (kl. 06-18), 50 dB(A) kvällstid (kl. 18-22) och 44 dB(A) nattetid (kl. 22-06).

Nattetid ska dessutom gälla att momentanvärden får uppgå till maximalt 65 dB(A).

Alternativt:

Nattetid ska dessutom gälla att momentanvärden som riktvärde får uppgå till maximalt 62 dB(A).

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år. Dessutom ska mätningar av ekvivalent- och momentanvärden göras en gång per år i de mätpunkter och på det sätt som anges i kontrollprogrammet.

Kontrollprogrammet ska uppdateras senast 6 månader efter att slutliga villkor avseende buller har vunnit laga kraft. Kontrollprogrammet ska uppdateras och inkomma till tillsynsmyndigheten vart 3 år.

Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten.

U4 – villkorsförslag spränginducerade vibrationer

För sprängningsinducerade vibrationer får vertikal svängningshastighet mätt i sockel till bostad enligt Svensk Standard SS 406 48 66:2011, inte överstiga 5 mm/s vid mer än 2 % av kalenderårets skjutningar, och aldrig överstiga 7 mm/s, allt mätt enligt Svensk Standard SS 460 48 66:2011.

Mätningarna ska ske vid närmaste bostad till varje produktionsområde.

Kontinuerlig vibrationsmätning ska utföras. Endast den högsta registrerade sprängningshastigheten under varje skjuttid ska medräknas.

Buller

Den största bullerdämpande åtgärden som har gjorts är anläggandet av en bullervall runt malmgården år 2012-2013.

Efter uppförandet av bullervallen har ytterligare bullerdämpande åtgärder utretts främst i samband med den så kallade 1350-utbyggnaden som syftade till en 10 %-ig expansion av verksamheten och bland annat omfattade uppförandet av en ny kvarnhall med infraktsanläggning. Utredningarna har dock också omfattat äldre anläggningar eftersom det annars inte funnits förutsättningar för att nå målet med prövotiden. Bullerutredningen har slutligen omfattat transporter inom och utanför industriområdet utmed vanligen använda transportvägar. Delresultat från de utredningar som genomförts efter uppförandet av bullervallen har givits in till mark- och miljödomstolen vid flera tillfällen.

Åtgärder har vidtagits successivt och sammanfattas summariskt nedan.

1350 Expansion Project, 2015-2017

Tidigt i projektet utfördes beräkningar av den nya verksamhetens tillkommande bullernivå och ett PM med krav på materialval och utrustning togs fram.

Fickan/påmatningen förseddes med bullerdämpande väggar på tre sidor samt akustikskivor i taket. Malmtransportör mellan påmatning och kvarnhall förseddes

med plåtinbyggnad. Invändigt i kvarnhallen monterades ljudabsorbenter på väggar och i tak. Väggarna i kvarnhallen är dessutom extra tjocka och alla dörrar och portar utrustade med specificerad bullerdämpning. Alla öppningar i fasad har ljuddämpare och/eller ljudfällor monterade.

Gruvventilation P1 och cementsilos, 2017

Ny luftkanal och inbyggnad av tygfilter.

Bullerövervakningssystem – Malmgården, 2018

Ny lastmaskin har införskaffats. Buller mäts kontinuerligt på bullervallen.

Bullernivån skickas sedan till lastmaskinen där bullernivån visas med färger på displayen (grön, gul och röd). Mätaren är en hjälp i arbetet med att minska bullret från malmgården, speciellt nattetid.

Cecilia fläktcentral – ombyggnad, 2018

Fläkten går dygnet runt och gick innan ombyggnad med olik varvtal på tilluft respektivt frånluft. Efter ombyggnation och begränsning av varvtalet till 45 Hz så har bullernivån minskat och klagomålen upphört.

Ombyggnation gruvventilation Thorax, 2018

För att minska ljudnivån till omgivningen monterades bättre isolering i samband med ombyggnation ventilationsanläggningen.

Ny pump till pasta i Anrikningsverket, 2019

Ny pump och nytt hydraulaggregat för pumpning av pasta från anrikningsverket till gruvan placerades i en ny byggnad med extra isolering. Den nya pumpen är dessutom försedd med avancerad styrning för mjukare pumpning. Detta för att eliminera slag i pastarören som väsentligt bidragit till buller på industriområdet tidigare.

Sorteringsverk på sandmagasinet Enemossen, 2019

Efter klagomål från närboende ändrades placeringen för sorteringsverket och drift sker endast dagtid.

Nytt skivfilter pasta i anrikningsverket, 2020

Bullerbegränsning var en del av projektet vid inköp, montering och placering av det nya filtret.

Nytt pumphus Trysjön, 2021

Pumphuset förseddes med extrainbyggnation för att säkerställa ett minimumbidrag av buller till omgivningen.

Ny bandgång för transport av slig, 2021

Bandgången förseddes med extra isolering för att minska bullerpåverkan på omgivningen.

Gröna satsningar på industriområdet, 2021-2023

Hösten 2021 planeras ytor av träridåer och ängsmark att upprättas inom industriområdet. Vegetationen kommer att ha en positiv påverkan på buller i så bemärkelse att bullernivån kommer att minska.

Åtgärder nattetid

Malmgården

- Vägar skrapas inte
- Ingen skutknackning nattetid
- Så lite uppläggning av malm på hög som möjligt

Anrikningsverket

- Endast undantagsvis leverans av cement
- Stängda portar och dörrar till processen

Inlaga 2019-03-06 (aktbilaga 162)

Redovisar långtidsmätningar av maximala ljudnivåer vid närmaste bostad till industriområdet. Ett reviderat förslag till slutliga bullervilkor föreslås.

Sammanfattning buller, -industriområde

De bullerkällor som varit föremål för åtgärder under hela utredningsperioden visas i figur 1/tabell 1.

Figur 1. Delar av Zinkgruvan Minings verksamhet i samhället Zinkgruvan. Se tabell 1 för information om markerade platser.

Tabell 1. Bullerkällor där åtgärder vidtagits under utredningstiden

Bullerkälla	Bullerkälla
Gruvventilation Cecilia	I4 Cementsilo
I1 Gruvventilation P1	I5 Avställda krossar
I2 Gruvventilation Thorax	I6a Ljudövervakning
I3 Pastarör, pulsdämpare	I6b Elhybrid lastare

Periodiska mätningar av ljudnivåer vid närmaste bostad, i olika riktningar runt industriområdet har uppmätts under åren 2014-2021. Mätningarna utförs i normalfall nattetid eftersom villkoren då sätter de högsta kraven på låg ljudspridning. Mätningarna utförs inte vid olämpligt väder, i form av till exempel stark vind och nederbörd. Leveranser av insatsvaror sker under dagtid, i övrigt har verksamheten vid industriområdet en likartad karaktär under hela dygnet.

Mätningarna visar att en ekvivalent bullerviå på 44 dB(A) kan klaras vid närmaste bostad och att det problem man har att tampas med är att komma tillrätta med momentana ljudnivåer nattetid över 55 dB(A). De moment som beräknas generera momentana ljudnivåer över 55 dB(A) vid närmaste bostad är utmatning av stor sten

över grizzlyn och arbete med lastmaskin. Baserat på de mätningar som genomförts är antalet överskridande 1 var 18:e minut för 55 dB(A). 1 var 100:e minut för 60 dB(A) och 0 för 65 dB(A).

Möjliga åtgärder för att minska bullerspridningen ytterligare

I tabell 2 listas de åtgärder som bedöms vara verkningsfulla för att nå lägre ljudnivåer vid närmaste bostäder.

Tabell 2. Möjliga åtgärder för att natttid nå 40 dB(A) vid närmaste bostad

Bullerkälla	Åtgärd	Kostnad kkkr	momentanjuu
Grizzly och omlastning	Bygg in	3 600	Stor påverkan
Baksida Grizzly	Komplettera inbyggnad	1 000	Måttlig påverkan
Transportband och utmatning av sten	Avskärmande väggar	3 500	Måttlig påverkan
Lastmaskin	Se text		Stor påverkan

* 1 kkr = 1 000 kr

Om alla åtgärder enligt tabell 2 genomförs så finns en möjlighet att nå ner till ekvivalenta ljudnivåer på 40 dB(A) vid närmaste bostad där man nu mäter upp högre värden. Marginalen blir dock liten och att konstand hålla sig under 40 dB(A) kan inte garanteras. De momentana ljudnivåerna skulle också påverkas av åtgärderna i tabell 2 men då det är en utomhusverksamhet som pågår dygnet runt så kommer man inte heller i detta fall att kunna garantera att 55 dB(A) inte överskrids natttid.

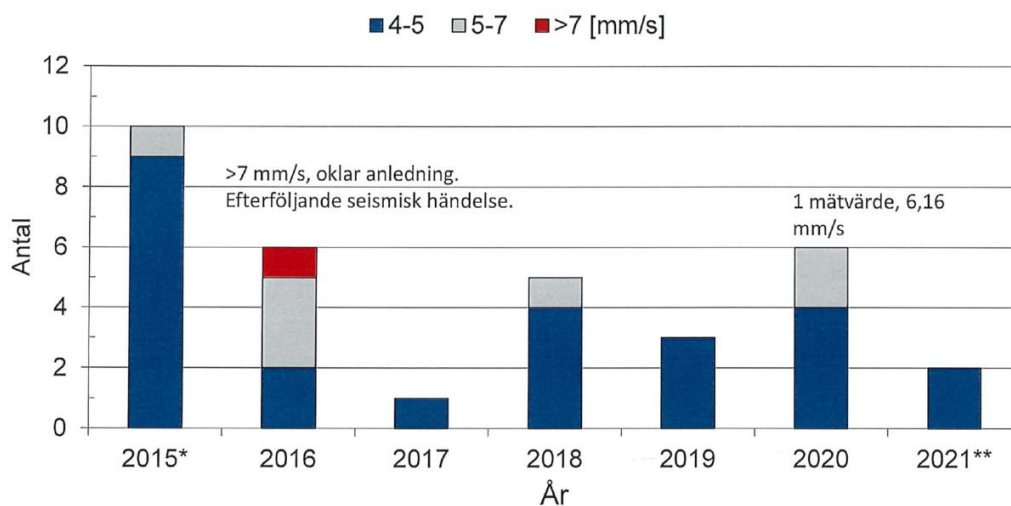
Sammanfattningsvis bedömer bolaget att det inte är skäligt att genomföra åtgärderna i tabell 2 utan föreslår ett slutligt villkor enligt sitt yrkande som också innebär att frågan fortsatt följs upp och arbetas vidare med inom ramen för kontrollprogram.

Spränginducerade vibrationer

Vibrationer från verksamheten har mätts kontinuerligt sedan april 2015 för att följa inverkan av vidtagna försiktighetsåtgärder. Vibrationsmätning sker för att kontrollera att spränginducerade vibrationer hålls på en acceptabel nivå samt att provisoriska villkor innehålls. Mätning sker kontinuerligt i 5 mätpunkter (hus) i enlighet med Svensk Standard SS 460 4866.

Data kan hämtas direkt via ett webbaserat verktyg där också analys av data görs. Bolaget mottager halvårsvisa rapporter angående vibrationsmätvärden från sprängningarna.

Registrerade och redovisade vibrationer över 4 mm/s, fram till och med år 2021 framgår av figur 2. Vid registreringen år 2016 av vibrationer som genererade hastigheter över 7 mm/s, noterades flera seismiska händelser kort efter skjutningen. Det kan inte uteslutas att en seismisk händelse samverkade med salvan vilket resulterade i det oväntat höga utslaget.

*Mätningar fr.o.m. 2015-04-17

**Mätningar t.o.m. 2021-08-31

Figur 2. Antal mätvärden överstigande 4 mm/s mellan 2015-04-17 och 2021-08-31.

De åtgärder som vidtagits för att minska påverkan från spränginducerade vibrationer är:

- Fasta tider då salvorna skjuts
- Regelbunden kommunikation med närboende
- Förbättringar av sprängtekniken – alla produktionssalvor skjuts med elektroniska sprängkapslar samt ändrad borring och sprängningsmönster.

AVGIVNA SYPUNKTER

Nedan sammanfattas avgivna synpunkter såsom de slutligen uppfattats. Avseende enskilda redovisas även bolagets bemötande.

Länsstyrelsen anför vad gäller buller att bolagets begäran om att slutligt villkor för buller ska fastställas, kan godtas. Länsstyrelsen medger ändringen av klockslag från 07.00 till 06.00 under förutsättningen att de sänker begränsningsvärdena till ”nyetableringskraven” för industri. Länsstyrelsen anser dock att bolagets förslag till momentanvärde är orimligt högt då det maximala värdet som uppmätts är 61 dB(A) och då ljudeffekten fördubblas vid en ökning av 3 dB. Länsstyrelsen anser därför att momentanvärdet ska anges med högst uppmätta värde 61 dB(A) och att detta ska anges som riktvärde.

Länsstyrelsen poängterar vikten av en separat bullerplan ”med egen rättsverkan” och tillstyrker inte sökandens slutliga villkorsförslag som går ut på att bullerplanen integreras i kontrollprogrammet. Länsstyrelsen står därvid fast vid sitt förslag till villkorstillägg enligt följande:

Åtgärder ska fortlöpande utföras för att minimera uppkomsten av buller från verksamheten. Bolaget ska för ändamålet ha en aktuell plan som syftar till att minimera bulleruppkomst. Planen ska redogöra för förekommande bullerkällor, ange möjliga åtgärder för att minimera bullerstörning samt ange om och när åtgärden planeras att utföras. Planen ska tas fram senast 6 månader efter att domen vunnit laga kraft. Planen ska revideras och inkomma till tillsynsmyndigheten vart 3 år. Planen ska grunda sig på utförd bullerkartläggning som omfattar närfältsmätning och beräkning av bullernivåer för närmast liggande bostäder.

Vad gäller vibrationer anför länsstyrelsen att man medger sökandens slutliga villkorsförslag gällande vibrationer.

A. och P.A. samt L.J. anför att de under de senaste åren har besvärats alltmer av buller, och att problemet är den nya krossverksamheten vid Enemossen. De anför att högre decibelvärden än de godkända har registrerats flera

gångar av dem själva. Som förslag framförs att krossen bör flyttas inom området, så att de får en naturlig buffert, eller att en skyddsvall byggs. Det yrkas att villkor om detta beslutas, att mätningar av buller görs i anslutning till deras fastigheter, samt att uppgifterna loggas och lämnas till tillsynsmyndigheten i den årliga miljöredovisningen.

Zinkgruvans bemötande: Den ljudkälla som sakägarna har varit bullerstörda av är ett sorteringsverk. Zinkgruvan har med anledning av klagomålen tagit bort detta från platsen och istället monterat upp det på annan plats, i ett än mer skyddat läge. Vad gäller kontrollen har bolaget avseende industriområdet föreslagit att modelleringar, baserade på närfältsmätningar och topografi, används för redovisning av bullerspridningen. Samma teknik bör användas vid Enemossen. Bolaget åtar sig att modellera och redovisa bullerspridningen för varje ny uppställningsplats och att redovisa dessa till tillsynsmyndigheten i den årliga miljörapporten. Sorteringsverket är i drift endast dagtid och får därmed inte ge upphov till en högre bullernivå än 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid närmaste bostadshus.

L. och G.Ö.anför att de äger fastigheten A. Vid sprängningar i gruvan vibrerar marken och huset skakar. Det har varit olika starka vibrationer, sannolikt beroende på var i gruvan sprängningarna sker. Vibrationerna har varit mindre senaste halvåret. Huset är från 1870 talet och är beläget på berg. Vi har under de 45 år vi ägt fastigheten inte tidigare haft skador på grunden. De senaste ca två åren har norra sidan på grunden spruckit och i viss mån rasat och gott sönder. Vi anser att vi har fog för att påstå att skadorna orsakats av sprängningarna.

Vid förhandlingarna i september 2019 gjordes en underhandsöverenskommelse med bolaget om att en extern konsult skulle anlitas för att bedöma om skadorna kan ha orsakats av bolagets sprängningar. Om så är fallet kommer Zinkgruvan Mining att ansvara för reparationskostnaderna. Konsulten gjorde sin undersökning i december 2019. Trots påstötningar har vi inte fått ta del av konsultens utredning.

Sydnärkes miljöförvaltning anför vad gäller buller att bolaget bör öppna upp för möjligheten att erbjuda fastigheter som utsätts för momentanvärden över 55 dB(A) bullerdämpande åtgärder, som t.ex. fönsterbyte. Vad gäller vibrationer tillstyrker miljöförvaltningen att provotiden avslutas och att villkor avseende sprängningsinducerade vibrationer meddelas i linje med bolagets yrkande.

Zinkgruvans bemötande: Momentanvärden över 55 dB(A) kan uppstå nattetid vid enstaka bostäder runt industriområdet. Zinkgruvan delar miljöförvaltningens uppfattning att det kan vara rimligt med åtgärder, som till exempel fönsterbyte, vid bostäder som utsätts för momentant buller över 55 dB(A), och avser att ta upp frågan med berörda fastighetsägare.

DOMSKÄL

Utredningsuppdrag

Vid prövningen av bolagets ansökan om tillstånd valde domstolen att skjuta upp det slutliga avgörandet av villkor för ett antal miljöaspekter varvid tillhörande utredningsuppdrag föreskrevs. De i denna dom aktuella utredningsuppdragen utgörs av U3 rörande buller och U4 rörande spränginducerade vibrationer.

De två utredningsuppdragen förenades med provisoriska föreskrifter P3 och P4 där U3 och U4 gavs följande lydelse:

U 3. Bolaget ska i samband med att nya anordningar för ovanjordshantering av malm projekteras undersöka förutsättningarna att klara bullernivåer som ligger 5 dB(A) under dem som anges i provisorisk föreskrift P 4 för externbuller.

U 4. Bolaget ska undersöka förekomsten av spränginducerade vibrationer i Zinkgruvans samhälle. Bolaget ska senast två år från det att tillståndet tagits i anspråk redovisa resultaten samt ge förslag till villkor och i förekommande fall försiktighetsmått. Målsättningen för utredningarna ska vara att vibrationer i bostadshus aldrig överstiger 4 mm/s, mätt som svängningshastighet i vertikalled i sockel (mätt enligt SS 460 48 66:2011).

Bolagets slutliga förslag till villkor anger såväl för buller som för spränginducerade vibrationer högre nivåer än de som hittills gällt i enlighet med de provisoriska föreskrifterna. Det kan ifrågasättas om inte tillståndet som gavs i deldomen 2015 förutsätter att slutliga villkor för buller och vibrationer ska föreskrivas åtminstone i nivå med de provisoriska föreskrifterna. De uppskjutna frågorna om buller och vibrationer, tolkade mot utredningsuppdragen och vad som i övrigt förekommit i målet, skulle därmed endast avse möjligheten att föreskriva slutliga villkor minst i nivå med eller lägre än de provisoriska föreskrifterna. Slutliga villkor med högre nivåer skulle då inte rymmas inom det givna tillståndet, och förslag på sådana villkor skulle vara utom ramen för vad som kan prövas i målet. Domstolen anser dock inte så vara fallet. Istället bedömer domstolen att den tidigare prövningen inte medför annan formell begränsning än att de rimliga krav som kan ställas på verksamheten i fråga om buller och vibrationer också ska ställas, med tillämpning av 2 kap 7 § miljöbalken. Det förhållande att verksamheten redan erhållit tillstånd medför inte att lägre krav än så kan ställas. Sådana krav måste också ställas att verksamheten fortfarande kan anses tillåtlig inom det medgivna tillståndets ram.

Med beaktande av det ovan sagda har domstolen att pröva lämplig utformning av de slutliga villkoren avseende buller och vibrationer som ska gälla för verksamheten. Domstolen gör härvid följande avvägningar och bedömningar.

Buller

Bolaget har utrett buller i enlighet med utredningsuppdragen. Utredningen kan läggas till grund för beslut om slutliga villkor. Under utredningstiden har bolaget vidtagit ett antal åtgärder vid ventilationsschaktet Cecilia, industriområdet (malmgården) och verksamheten vid Enemossen. Vid de sistnämnda har åtgärderna lett till att bullret nu ligger på en nivå som i huvudsak motsvarar målnivåerna för utredningsuppdraget. Däremot har utredningen visat att problemet med vissa delar av de bulleralstrande verksamheterna på malmgården orsakar högre bullernivåer än som tidigare förutsetts. Enligt bolaget kan målnivåerna för ekvivalentbuller, angivna i utredningsföreskriften U3, nås endast med mycket kostsamma åtgärder.

Den mest betydelsefulla åtgärden avseende buller från malmgården genomfördes redan 2012-2013 genom anläggande av en bullervall runt densamma. Därutöver har bolaget har under åren 2015-2021 utrett förutsättningarna att minska bullerpåverkan från verksamheten ytterligare och också genomfört ett antal åtgärder, bl.a. bullerdämpning av bandgångar, bullerdämpning av fickan/påmatningen till malmmatningen samt infört ett larmsystem för höga ljudnivåer orsakade av utomhushantering av malm. Genom larmsystemet kan operatören (lastentreprenören) få information om bullerhändelser och därvid anpassa kör- och lastsätt så att höga ljudnivåer undviks.

Därutöver har bolaget identifierat ett antal åtgärder som bolaget bedömer har stor reduktionspotential men som bolaget har förkastat på grund av deras höga kostnader i förhållande till dess bullerdämpande effekter.

Domstolen konstaterar att verksamheten på malmgården är lokaliserad mycket nära bostäder vilket försvårar möjligheterna att nå ner till de nivåer som utgjort mål för utredningen. Domstolen finner att yrkade ekvivalentvärden för dygnets olika delar får godtas. Dock har bolaget inte visat att det finns tillräckliga skäl att tidigarelägga tidpunkten för när dagtidsvärden ska gälla från kl 07 till kl 06.

När det gäller momentanbuller nattetid har bolaget visat att det är möjligt att begränsa bullerhändelser till 55 dB(A) med undantag för enstaka övskridanden vid hantering av malm på malmgården. På grund av närheten till bostäder bedömer domstolen att sådant buller kan upplevas särskilt störande varför det är skäligt att kräva att bolaget vidtar alla tekniskt möjliga åtgärder för att begränsa det. Ett begränsningsvärde på nivån 65 dB(A), enligt bolagets yrkande, ger enligt domstolen ett alltför svagt incitament att hålla frågan under ständigt fokus. Bolaget har visat att ytterligare bullerbegränsande åtgärder är möjliga att vidta såväl genom tekniska installationer (ex. grizzly) som genom förbättrat larmsystem för lastning m.m. på malmgården. Det sistnämnda kan t.ex. ske genom att de larmnivåer och andra incitament som tillämpas för arbetena sänks jämfört med nuvarande. Att nu skärpa

begränsningsvärdet för momentanbuller genom att uttrycka det som ett strikt gränsvärde skulle dock innebära att enstaka oförutsägbara bullerhändelser medför villkorsbrott. Med aktuellt slag av verksamhet skulle en sådan begränsning vara orimlig. Domstolen finner under dessa omständigheter att det gränsvärde som bolaget föreslagit för momentanbullernivåer nattetid ska kompletteras med ett värde på nivåer som normalt kan klaras om arbetena utförs med tillräcklig försiktighet. Om enstaka bullerhändelser, som orsakar att värdet 55 dB(A) överskrids, skulle inträffa ska bolaget, liksom hittills, vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga upprepning av händelsen. En sådan skyldighet ska föreskrivas genom att villkor vad gäller momentanbuller ges den utformning som framgår av domslutet.

Domstolen konstaterar att utredningsföreskriften omfattade möjligheterna att sänka bullernivåerna för både natt-, kvälls- och dagtid. Utredningen ger inte stöd för att nu kräva ytterligare åtgärder för att nå nivåer som fullt ut motsvarar god miljö kvalitet dag- och kvällstid eftersom bolaget fokuserat nattidsbuller i redovisningen. Mot bakgrund härav inklusive ett visst kvarstående behov av att säkerställa acceptabla momentanbullernivåer nattetid finner domstolen att villkoret om plan för arbetet med bullerbegränsningar ska gälla också framgent, i enlighet med domslutet.

Spränginducerade vibrationer

Vid sprängning uppstår vågrörelser som ger vibrationer i marken. Vågorna sprider sig symmetriskt utåt från detonationen och avtar med ökat avstånd. Utbredningen är beroende på ett flertal faktorer som exempelvis vågtyper samt markbeskaffenhet. Storleken på vibrationen beror främst på avståndet till sprängningen samt energin från den samverkande laddningen.

I verksamheten förekommer sprängningar såväl vid ortdrivning som vid pallbrytning. Antalet ortsalvor kan uppgå till ca 40 st per vecka men ger sällan upphov till kännbara vibrationer. Kännbara vibrationer orsakas istället nästan uteslutande av pallsalvorna som skjuts 2-3 st vecka. Sammanlagt (ortsalvor och pallsalvor) skjuts >2000 salvor per år.

För att minimera olägenheter från spränginducerade vibrationer skjuts salvorna på fasta tider varje dag, närboende informeras regelbundet och man nyttjar en sprängteknik som innebär elektroniska sprängkapslar samt ändrad borring och sprängningsmönster.

Målsättningen för utredningarna var att vibrationer i bostadshus aldrig skulle överstiga 4 mm/s, mätt som svängningshastighet i vertikalled i sockel (mätt enligt SS 460 48 66:2011).

Bolaget har redovisat ett underlag för åren 2015-2021 (2021-08-31) där antalen tillfällen där vibrationerna är större eller lika med 4 mm/s framgår. Av redovisningen framgår att vibrationerna efter 2016 endast undantagsvis tangerar eller överstiger 4 mm/s och de överskridanden som har skett har varit måttliga, d.v.s. alla under 7 mm/s.

Bolaget har föreslagit villkor där sprängningsinducerade vibrationer orsakar vertikal svängningshastighet mätt i sockel till bostad enligt Svensk Standard SS 406 48 66:2011, som inte får överstiga 5 mm/s vid mer än 2 % av kalenderårets skjutningar, och aldrig överstiga 7 mm/s. Vibrationer i storleksordningen 4-7 mm/s torde inte ge upphov till skador på byggnader (BeFo Rapport 107). Av komfortskäl är det dock självklart eftersträvansvärt att hålla vibrationsnivåerna på en så låg nivå som möjligt.

Antalet sprängningar per år beräknas uppgå till över 2 000 (både ortsalvor och pallsalvor). Efter 2016 har antalet tillfällen där 4 mm/s tangerats eller överskridits varierat mellan 1-6 tillfällen per år vilket motsvarar 0,045-0,27 % av antalet sprängningar medan antalen tillfällen där vibrationerna legat mellan 5-6 mm/s har varierat mellan 0- 2 tillfällen motsvarande 0-0,091 %. Att då föreskriva ett villkor som tillåter ett vibrationsvärde lika med eller överstigande 5 mm/s vid upptill 44 tillfällen per år (2 % av 2 200 sprängningstillfällen) kan inte motiveras. Å andra sidan har ingen ”yttnära” ortdrivning företagits under den redovisade mätperioden

vilket naturligtvis kan ändras och kan fordra viss ytterligare marginal. Mot bakgrund av ovanstående så bedömer mark- och miljödomstolen att ett slutligt villkor ska utformas i enlighet med domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 15 november 2021

Kristian Andersson

Joen Morales

Malin Årebäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Kristian Andersson, ordförande, tekniska råden Malin Årebäck och Joen Morales samt den särskilda ledamoten Stefan Andersson.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se